Eigen huis, eigen school

Overdruk uit „Het Gezin" van Zaterdag 15 Maart 1941

> *De Zoon is VAN NATURE iets, dat van den vader voortkomt .... daarom ligt het in de NATUURLIJKE ORDE van het recht, dat de zoon, vóór hij tot het gebruik van de rede komt, onder de hoede van den vader staat. Het zou daarom tegen de NATUURLIJKE gerechtigheid zijn, indien het kind vóór het zijn verstand kan gebruiken aan de hoede der ouders werd onttrokken, of dat over hem op de een of andere wijze tegen de wil der ouders in, werd beschikt.* [1])

In de bovenstaande aanhaling uit St. Augustinus, hebben wij met opzet de woorden „natuur" en „natuurlijk" dik gedrukt. Zeer vele katholieken immers worden zodanig in beslag genomen door de bovennatuurlijke werking van onze heilige Kerk, dat zij haar betekenis voor het natuurlijke leven en voor de handhaving van de natuurwet voorbij zien, waarmede ze, buiten hun wil, in hetzelfde vaarwater komen als andersdenkenden, die Haar zeer beslist van vijandigheid tegenover de natuur beschuldigen. Dit misverstand ontstaat, doordat men geen onderscheid maakt tussen de *natuur* met haar onverwoestbare wetten, zuivere schepping van Gods volmaakte Wil, en onze *menselijke* natuur, die door de opstand van den mens tegen zijn Schepper, onzuiver is geworden.

De wet van de natuur in het ouderschap, in de ouderlijke verplichtingen tegenover het kroost, wordt door geen macht zo royaal, zo volkomen erkend als door de Kerk. Geen wonder. Zou de Zoon den vader kunnen verloochenen? Alle Kerkleraren, die over het huwelijk geschreven hebben, zijn eenstemmig in hun verdediging van de natuurlijke orde in huwelijk en gezin. De klare Encycliek van 1929 was nog eens te meer een nieuw en krachtig pleidooi vóór de natuur, tegen de onnatuurlijke argumenten van de moderne tijd. De Kerk weet echter zeer goed, dat de bedorven mensennatuur met deze natuurlijke wet van huwelijk en ouderplicht al te vaak op nonchalante, soms zelfs op hemeltergende wijze omspringt. Zij weet, dat de „natuur" nimmer veilig is bij den mens; dat „wie niet in God gelooft, op den duur, als afgestorven is, wat nog aan christelijke traditie in hem leefde, alleen dat zal doen en alleen dat goed zal noemen, wat aangenaam of nuttig is, alleen dat als kwaad vermijden, wat schadelijk voor hem is."

De natuur gehoorzamen is niet altijd aangenaam en vertoont zich niet altijd en dadelijk als nuttig. De natuur volgen, stelt ons voor de keuze tussen wat we als ons eigen nut zien en wat het nut van de maatschappij is. Om het onderscheid te maken tussen goed en kwaad, behoeft het beperkte, onbeheerste en troebele verstand de hulp van Gods genade, en onze zwakke wil de steun van Zijn Wil.

Het is de Kerk, die ons verstand onvermoeid herinnert aan de wet van de natuur, het is de Kerk, die ons onuitputtelijk kracht geeft, de natuur te gehoorzamen, ook als het hard valt, ook als het oogenblikkelijk strijdig schijnt met ons genot, of zelfs met ons belang.

De Kerk herinnert ons met klem aan de wet, dat onze kinderen van nature *van ons* zijn, dat onze natuurlijke verantwoording reikt *tot hun volwassenheid.*

---

[1]) St Augustinus. S. Th. 22, Q X. a. 12, aangehaald in de Encycliek: „Divini Illius Magistri".

Die verantwoording geeft ons een taak, in het gezin en daarbuiten. Als we haar eerlijk en ten volle erkennen en aanvaarden, zullen we niet ontkomen aan de pijnlijke indruk, dat er in zeer vele gezinnen te weinig actief wordt opgevoed, dat een zeer groot aantal kinderen eigenlijk alleen „buiten het gezin" opgevoed worden. We zullen ons hierin moeten herzien, meer dan ooit in deze tijd van dwalingen en van wonderlijk gesol met de wetten der natuur.

Onze kinderen op te voeden tot de hoogst mogelijke volmaaktheid van ziel en lichaam, is niet een opdracht, die uitbesteed en betaald kan worden, het is een arbeid, de hoogste vorm van lekenapostolaat, die er bestaat, die ons als ouders, van 's morgens tot 's avonds in beslag moet nemen. De lichamelijke ontwikkeling behoort niet alleen aan de dokters en aan leraren in de Gymnastiek, maar is allereerst *onze* taak; de verstandelijke vorming is niet alleen aan de school, maar ligt ook, en niet het minst, in *onze* omgang met de kinderen; de godsdienstige en zedelijke vorming vooral is niet alleen de taak van priester en school, maar in de grondslag en in de fijne afwerking, in haar diepste invloed, in haar onverslijtbare indruk is zij toevertrouwd aan *ons*, aan de ouders.

Buiten het gezin houdt onze verantwoording niet op. De kinderen zijn niet voor de helft van ons, voor de helft van de school. De school neemt zulk een lange tijd de jeugd in beslag, en heeft, door haar contact, zoveel invloed op de kinderen, dat wij beslist niet verantwoord zijn, als de school *niet van ons is,* als wij, als onze geest, ons Geloof, onze overtuiging niet in de school zijn. De school is van de ouders.

De ontwikkeling van het onderwijs sinds de Franse Revolutie, sinds de invoering van het Staatsmonopolie op de school door Napoleon, en door de toename van de eisen der ontwikkeling van verstand en lichaam, heeft steeds meer beslag gelegd op het Kind, in de orde van de „natuur" gesproken „te veel". Voor de jeugd is daarbij niet alles winst geweest. Men won meer kennis; rekenen en lezen werden in de meeste landen gemeen bezit. De grote materiële steun, de krachtige impuls, die alleen de Overheid zo snel en in zo grote mate aan het onderwijs kon geven, zijn zeker aan de verbreiding van de algemene „ontwikkeling" zowel als aan de wetenschap, ten goede gekomen. Al was de bemoeiing der Overheid niet altijd en overal even zuiver van intentie (in Frankrijk b.v. was de „école publique", een echte oorlogsmachine tegen het onderwijs van de Kerk, een ideaal van de vrijmetselarij), in ons vaderland is er veel reden tot waardering, vooral omdat, in het bijzonder na de Pacificatie, het bijzonder onderwijs ruimschoots opdeelde met de openbare school. Bezwaren en ernstige bezwaren heeft de Overheidsbemoeiing, zo onvermoeid en zo sterk gecentraliseerd, ook gehad; de laatste jaren springen deze bezwaren meer in het oog dan tevoren. Het onderwijs stond immers steeds in het teeken van „uitbreiding", om geen oneerbiedige term te gebruiken. Allerlei kennis, die van waarde geacht werd te zijn, allerlei vaardigheden die als belangrijk golden, trokken de school binnen, en maakten er ten slotte meer een rommelig pakhuis van, dan een rustig vormingsinstituut. Het is niet de Overheid geweest, die zich het eerst bewust werd van de „overtollige en hinderlijke ballast" van onze schoolprogramma's; de roep om vernieuwing en om besnoeiing in leerstof en methode, is een antwoord geweest op de steeds talrijker klachten der ouders; en de bijzondere school, méér in contact met de ouders, meer onbevangen, losser van de officiële instanties, soepeler in haar bewegingen, heeft meer bijgedragen tot bezinning, kritiek en vernieuwing dan de min of meer verstarde openbare school.

Sinds dertig jaren bestaan er in ons land lycea, nog steeds niet wettig geregeld. Het eerste lyceum was een „bijzondere" school. Volgens de bekente-

nis van de oprichters was het type „bijzondere school" onmisbaar om de nodige vrijheid te vinden en nieuwe banen in te slaan.

Didactisch is de bijzondere school te prefereren boven de Staatsschool, alleen al, omdat zij meer dan deze contact behoudt met het huisgezin, en daardoor met het Kind. De Staatsschool verliest haar doel licht uit het oog, omdat zij meer onder invloed staat van tijdelijke ideologiën en gemakkelijker verstart; zij is méér voor de wijde en dikwijls verwarde wereld, zij is minder voor het kind; ze weerspiegelt meer de dominerende politieke geest dan de gegevens van de psychologie.

Wils- en karaktervorming is niet los te maken van levensbeschouwing. Om in de opvoeding systeem te brengen, éénheid van geest en richting, moet de school beantwoorden aan de geest en richting van het gezin. Een school zonder richting zou een soort compromis kunnen lijken voor alle ouders, maar die school zou daarmede afstand doen van elke pretentie om op te voeden. Een nationale school is een onding, als zij in tegenspraak is met het geloof en de zeden der ouders, of deze negeert. Voor katholieke kinderen is nationaal onderwijs niet geschikt, niet aanvaardbaar en niet denkbaar, als het niet katholiek is. Noch het begrip natie, noch dat van maatschappij of gemeenschap is voor hen te scheiden van de begrippen, die zij van hun ouders meekrijgen over God en mens en maatschappij, over gezag en staat, over maatschappelijke en persoonlijke rechten en plichten. Neutraal onderwijs is voor hen erger dan onvruchtbaar, het betekent een breuk, een ontworteling.

Onze kinderen behoren in *onze* school bij *onze* opvoeders. Onze katholieke „bijzondere" school is een der heiligste erfstukken van onze gekwelde en achtergezette vaderen Zij is een stuk cultuur, waarvan de betekenis nationaal gesanctionneerd is geworden door onze echt-Nederlandse Pacificatie, en die de bewondering opwekt van vele andersdenkenden. Zij kweekt op tot nationaal saamhorigheidsgevoel en sociale liefde. Bij een hoog besef van de typische onderwijzerstaak, voegt zij een krachtige activiteit tot vorming van Christelijke Staatsburgers. Zij is noch onverdraagzaam, noch agressief. In haar rangen wedijveren religieuzen en leken in een voortdurend streven naar verbetering en veredeling. Zij is de enige school, die onder haar bedienaren, onderwijzers en leraren telt, die zich vrijwillig aan een bijzondere opleiding onderwerpen en die van enkele kostbare menselijke rechten en van een brok menselijk geluk afstand hebben gedaan, om zich met *geheel* hun persoon aan de jeugd te wijden. Deze mensen zetten hiermede een traditie voort, die zo oud is als het beschavingswerk van Europa, dat zij alleen hebben aangevangen, en waaraan zij, eeuwen lang, alleen gearbeid hebben.

Deze school was en is onze trots tot ver over de grenzen. Zij is het door de ouders goedgekeurde en door de Kerk begenadigde verlengstuk van de christelijke huiselijke opvoeding.

Als we aan die school onze kinderen toevertrouwen, gehoorzamen we aan onze natuurlijke en bovennatuurlijke plicht; zijn wij voor God en mens verantwoord.

Zij is ons openbaar geweten en onze stem, ons roemvol verleden en de hoop der toekomst, de natuurlijke uitbreiding van ons huis, en een *veilig portaal* voor de maatschappij.

Wij *staan* voor haar zoals onze vaderen voor haar gestaan hebben, zoals we *staan* voor Christus, voor de Kerk en voor ons heilig ouderlijk gezag.

Het levensbestaan van leek en religieus

Overdruk uit „De Volkskrant" van Maandag 24 en Dinsdag 25 Maart 1941

Het *„Arbeidsfront", strijdblad van de Nationaal-Socialistische Beweging in Nederland,* publiceert in het nummer van 8 Maart j.l. even opvallende als bedenkelijke beschouwingen over *„Het levensbestaan van den Onderwijzer".* Deze beschouwingen lichten het Nederlandse volk volledig in over de gevoelens, waarmede de leider en de zijnen de jongste verordeningen ten aanzien van het salaris en de positie van de religieuzen en priesters in het bijzonder onderwijs begroeten, en over de desiderata die bij hen, na de behaalde overwinning, nog overblijven.

„Redenen tot tevredenheid en blijdschap zijn er te over!" juicht 't *Arbeidsfront.* Immers: „Duizenden werkloze onderwijzers zullen worden aangesteld. De leerlingenschaal wordt verlaagd. Het afschuwelijke instituut van kwekelingen-met-acte zal binnen twee jaren verdwenen zijn."

„De Nederlandse staat schenkt jaarlijks een kleiner bedrag aan de kloosters."

„De promotiekansen van tal van onderwijzers zijn gestegen."

„Veel religieuzen zullen arbeid krijgen, welke aan hun roeping beantwoordt."

Wij gunnen de redactie gaarne haar voldoening over verbeteringen, die voor de werkloze gedenatureerde onderwijzers, zowel als voor het onderwijs, via de verlaging der leerlingenschaal kunnen worden verkregen. Onze voldoening wordt echter danig getemperd door de voor een Nederlander beschamende gedachte, dat de offers voor deze sociale correctie niet door *de volksgemeenschap,* maar door slechts *enkele kleine gemeenschappen* gebracht zullen moeten worden.

Het gehele gesol met kwekelingen-met-acte en met de leerlingenschaal is sinds jaren een vrij onwaardige vertoning geweest. Het laatste kabinet-Colijn had de grote gezinnen voor de onkosten willen laten opdraaien. Nu zijn de kloosterlingen het kind van de rekening. Weinig verheffende epiloog van een twijfelachtig drama.

De bezuinigingen door verhoging van het klasse-gemiddelde waren ten andere niet de enige oorzaak van de inkrimping der arbeidsmarkt voor de naar het ambt van paedagoog dingende jongelieden. Neen, hier speelde ook het beschamende, en bijna nationaal te noemen euvel van de geboortebeperking een rol van betekenis, vooral bij de vermindering der contingenten voor het openbaar onderwijs. De N.S.B. zal dit met ons beamen. Wij kunnen voor het levensbestaan van de onderwijzers, zowel als van medici, vroedvrouwen, bakers en speelgoedfabrikanten, niet ander dan hopen, dat aan deze ellendige mentaliteit een einde komt. Anders vrezen wij, dat heus alle plaatsen van religieuzen niet voldoende zullen zijn om het overcompleet aan werkkrachten emplooi en bezoldiging te bezorgen.

We begrijpen verder niet goed, wat het *Arbeidsfront* bedoelt met „het kleiner bedrag", dat de staat voortaan aan de kloosters „cadeau" zou geven. Blijkbaar redeneert men als volgt: Kloosterlingen leven goedkoper in hun communauteiten dan andere vrijgezellen, die op kamers wonen. Dit „surplus" aan levensonderhoud komt kerk en kloosters ten

goede; ergo wordt dit „surplus" door de staat aan de kloosters *„geschonken"*.

Dit is toch waarlijk een redeneering, die kant noch wal raakt. Sinds wanneer kennen onze salarisregelingen het verfoeilijke „cadeaustelsel?" Waren en zijn de ambtenaarssalarissen überhaupt zo royaal, dat zij meer dan het blote levensonderhoud van den éénling dekken? Waartoe diende, in 's hemelsnaam, het verschil in salaris tussen gehuwden en ongehuwden; waarom was ooit kindertoeslag ingevoerd, bij de ambtenaren nog wel vanaf het eerste kind?

Laten we ons geen illusies maken, zelfs niet over de prestaties van de Nederlandse staat als werkgever vóór 10 Mei: de salarissen van de grote massa ambtenaren waren juist voldoende om van te leven, maar voor gezinnen veelal zo bekrompen of onvoldoende, dat toeslagen onmisbaar waren, om verarming en behoeftigheid te voorkomen.

Neen, in die bescheiden onderwijzerssalarissen lag waarachtig niet veel speling voor personen, die al of niet in communauteit leven. En als de kloosters toch nog wel in staat waren, om andere b.v. niet gesubsidieerde werken voor algemeen belang mede in stand te houden, dan is dat niet te verklaren door de waan, dat het communauteitsleven, in zich, zo vreselijk goedkoop zou zijn, daargelaten nog dat de kloosters meer besteden aan de opleiding van de onderwijzers, dan de staat pleegt te doen, en dat deze instellingen bijzondere onkosten hebben in verband met het kloosterleven, maar door het tastbare feit, dat kloosterlingen soberder plegen te leven, van veel min of meer kostbare en gerechtvaardigde behoeften vrijwillig afstand hebben gedaan en deze beparingen aan de gemeenschap ten goede laten komen.

Met de confiscatie van de fameuze 40 % exploiteert de staat dus niet de feitelijke goedkoopte van het communauteitsleven, maar de gelofte van armoede, die de kloosterlingen hebben afgelegd en die de staat overigens feestelijk ignoreert.

Het *Arbeidsfront* verdedigt eigenlijk een contrôle op de besteding van het loon, welke geen enkel werknemer noch van den particulieren werkgever noch van de Overheid als werkgever ooit zou dulden. Sommige ambtenaren zijn lid van sportverenigingen, anderen van reisgezelschappen, weer anderen van verenigingen van weldadigheid of tot dierenbescherming; velen geven van hun bescheiden inkomen bijdragen aan charitatieve instellingen, aan de Winterhulp, enz.

Nu gaat het toch niet aan, als de Overheid vandaag of morgen de salarissen zal verhogen, om dan uit te roepen, dat de staat *zijn* bijdrage aan al die min of meer nuttige instellingen verhoogt.

Niet anders is het met de kloosterlingensalarissen, of die nu verlaagd of verhoogd worden. De staat heeft nimmer de bedoeling gehad de kloosters hiermee te steunen. De kloosterlingen hebben alleen zeer matig geleefd. Zij snoepen niet, hangen hun kamers niet vol met allerlei platen en schilderijen, kopen geen „Perzen", gaan niet naar theaters en café's, maken geen reisjes, bezoeken geen voetbalwedstrijden, vasten meer dan andere katholieken, kleden zich zuinig, etc. etc. De wereld weet daar niets van, leidde alleen uit het communauteitsleven af, dat zij wel, ieder voor zich, en allen te zamen, een aardig sommetje moesten overhouden. Men heeft hun nu 40 % van hun inkomen afgenomen, en daarmee beslag gelegd op de opbrengst van hun persoonlijke en collectieve liefdadigheid, beter gezegd, een andere bestemming gegeven aan hun liefdadigheid; maar het feit blijft, dat de kwekelingen-met-acte nu werk krijgen dank zij de ontzeggingen, welke de kloosterlingen zich vrijwillig hebben opgelegd. En dat blijft voor hen een schone titel op de dankbaarheid van de betrokkenen, van de staat, en zelfs van het *Arbeidsfront*, dat, tussen haakjes, nog in gebreke is gebleven, die dank te uiten.

Intussen, zo deze door de staat georiënteerde liefdadigheid tot heil van de lekenonderwijzers het nodige effect zal afwerpen, geconstateerd zal moeten worden, dat voor verdere uitingen van liefdadigheid de bron nu vrijwel opgedroogd zal zijn. Het *Arbeidsfront* schijnt wel fantastische voorstellingen te koesteren aangaande de soberheid der kloosterlingen, als het nu nog durft te gewagen van „een kleiner bedrag, dat de staat toch nog jaarlijks aan de kloosters zou „schenken".

We hebben zo juist de salarisberekening gezien van een onderwijzer in communauteit met maximum dienstjaren; zulk een ervaren werkkracht gaat maandelijks met — zegge en schrijve — een goede tachtig gulden naar huis. Dit lijkt ons wel een uiterst gering loon, zelfs om er in een communauteit mee rond te komen, die vrouwe armoede omhelst heeft, en belist onvoldoende om er nog liefdadigheid van te beoefenen, indien we niet wisten, dat er nog zo iets als „wonderen van naastenliefde" bestaan. Zelfs die wonderen zullen echter onvoldoende blijken, om een aantal werken voort te zetten, welke de religieuzen gewend waren te volbrengen.

Wij weten van zeer nabij en als zeer reëel, dat aan onderscheidene stichtingen, mèt deze vermindering, de middelen ontnomen worden, om — zoals tot nu toe op vrij uitgebreide schaal geschiedde — de salariëring van een aantal lekenleerkrachten mogelijk te maken. Verscheidene inrichtingen van onderwijs, vooral bij de gymnasiale- en middelbare tak, onder meer *alle* middelbare meisjesscholen, genieten nog geen subsidies. Dit was langzamerhand een even groot schandaal trouwens als het instituut der kwekelingen-met-acte; en wijlen dr. Moller heeft daarover in de Kamer dan ook menig hartig woordje gezegd. Zulke inrichtingen worden voor een belangrijk deel, en soms geheel, in stand gehouden door de onderwijs-orden en congregaties. Het is voor ons een grote vraag, of zij nu niet bij gebrek aan middelen gedwongen zullen worden te verdwijnen. Andere inrichtingen werken jaarlijks met tekorten, in verband met de onvolledige subsidies. De tekorten werden gedekt met steun van kloosterlingen. Wat zal er nu met deze scholen gebeuren? Zullen zij moeten opgeheven worden? Zal de werkgelegenheid voor leken dan weer moeten inkrimpen?

Wij nemen aan, dat de redactie van *Arbeidsfront* over dergelijke consequenties zich nog niet het hoofd heeft gebroken. Zij kan nu eenmaal niet alles weten. Maar zij vergist zich in ieder geval deerlijk, al zij meent dat uit de genomen maatregelen niet anders dan winst voor de leken kan voortvloeien, en haar gejuich is dus op zijn zachtst gezegd voorbarig.

In hoeverre de promotiekansen voor de leken zullen stijgen, is uit de gepubliceerde verordening nog niet nauwkeurig op te maken. We menen, dat deze kansen nogal beperkt zijn. Wij hebben persoonlijk altijd pal gestaan voor de promotiekansen der leken bij het katholiek onderwijs, maar zijn nimmer vervallen in de inconsequentie om die aan religieuzen te betwisten. Het *Arbeidsfront* gaan deze maatregelen echter nog niet ver genoeg; met evenzoveel woorden verklaart het, dat „de kloosterlingen, die uitsluitend voor het welzijn van hun geloofsgenoten zijn aangewezen, die derhalve in kerken en kloosters ongetwijfeld zegenrijke arbeid kunnen verrichten, thans nog staan in de school op plaatsen, welke door anderen moeten worden ingenomen. Als zij uit de school verdwijnen, zal de werkloosheid onder de onderwijzers tot het verleden behoren."

Ziedaar, dat is duidelijke taal: „de kloosterlingen er uit". Maar dat is tevens taal, waarop wij het antwoord niet schuldig zullen blijven.

Het is waarlijk een ongehoorde pretentie, de onderwijzers en leraren het celibaat te verbieden, het is ontstellend, hun te ontzeggen, zich geheel aan de

opvoeding te wijden, het is verbluffend hun matigheid en armoede te verbieden, het is verwonderlijk er bezwaar tegen te maken, dat zij zich door interne organisatie de beleving van hoge deugden en edele zelfopoffering mogelijk maken; het is verbijsterend, mensen te beletten meer diensten te verrichten, intenser te arbeiden, dan enig collectief contract zou kunnen vragen.

Als ik dagelijks vijf of zes uren les wil geven en enige tijd mijn correcties thuis doe, een gezin sticht, mijn eigen kinderen opvoed en verder mijn vrije tijd besteed aan sport of culturele ontspanning, dan heb ik recht op een bestaan in het onderwijs. Maar als ik mij totaal, met heel mijn wezen, jeugd, rijpheid en ouderdom, arbeidstijd en vacantie incluis, wil geven aan dezelfde taak, dan zou men mij zeggen: „Te veel ijver, vriend, daarvan zijn we niet gediend." We weigeren aan te nemen, dat er één verstandig mens is, die een de-gelijke dwaze theorie zou onderschrijven. En toch komt de hele schrijverij van het *Arbeidsfront* op deze fabelachtige en mensonwaardige redenering neer. We hebben één troost, namelijk dat dit te gek is dan dat ooit enige rechgeaarde Nederlandse autoriteit er ook maar iets voor zou kunnen voelen.

Wat ons betreft, we hebben negen kinderen. Zelf in hart en nieren onderwijsman, zullen we blij zijn, als een of meer onzer kinderen het vaderlijk voetspoor zullen drukken; maar als er onder onze kinderen één is, die nog verder wil gaan, die zich met geheel zijn persoon aan de opvoeding wil wijden, die alles zal willen weg geven, ook huwelijksgeluk, ook gepaste vrijheid, ook bescheiden welstand, voor het hoge ideaal, levende offerande te zijn voor een betere gemeenschap, dan zal het beste in ons ouderhart, het edelste in ons schoolmeestershart het edele kind zegenen, dat hoger wil stijgen dan zijn vader op de trappen van menselijke prestatie en eeuwige waarden.

Neen, zegt het *Arbeidsfront*, zulke mensen kunnen alleen in kerken en kloosters „zegenrijke arbeid" verrichten. Het is wel aardig en welwillend, maar ik geloof niet dat de redactie zich van die arbeid al een denkbeeld gemaakt heeft, in ieder geval stelt zij zich den religieus wat al te „weltfremd" voor; voor ons zijn ze in ieder geval genoeg vertrouwd met wereld en bovenwereld, om mee de jeugd op te voeden en om mee zieken te verplegen.

Ten slotte erkent het *Arbeidsfront*, dat het niet alleen om de kloosterlingen gaat, maar om het „bijzonder onderwijs". Die benoemingen slechts", zegt de redactie, „bieden ons de beste waarborgen welke door het *Rijk* zelf geschieden". En daarmede vallen de sluiers weg van ontroerende zorgen voor de arme leken-onderwijzers, welke de redactie met zo weinig gratie om haar figuur gedrapeerd had.

Benoemingen door het „Rijk". Een kleinigheid, nietwaar, om een kleine zestigduizend geschikte leerkrachten en opvoeders uit te zoeken? De hoofdzaak is immers, dat ze een lidmaatschapskaart bezitten van zekere vereniging! En Volksgemeenschap en Staat zijn veilig gesteld.

Zo eenvoudig is het echter niet. Het gaat hier niet alleen om garanties van geschiktheid en zedelijkheid, die door veel kleine lichamen beter, spoediger, doeltreffender nagegaan kunnen worden dan door het logge staatsapparaat. Het gaat er niet alleen om, dat elke school behoefte heeft aan een bestuur, een hogere leiding, boven de leerkrachten, welke zich ernstig met alle belangen kán bezig houden; het gaat niet alleen om gezonde decentralisatie, bevordering van zelfstandigheid, verantwoordelijkheid, om vrijheid van initiatief en soepelheid van handelen; het gaat hier om veel hogere dingen, het gaat om een aantal natuurlijke rechten der ouders, die, God zij dank, in Nederland, na eeuwen van tweespalt en strijd, grondwettelijk zijn vastgelegd en die tot de edelste erfstukken behoren van onze nationaal-christelijke beschaving.

Daar zijn grenzen aan de individuele vrijheid van de burgers; we zullen de laatsten zijn om te ontkennen dat die grenzen niet vaak overschreden zijn ten nadele van het gemenebest; maar er zijn ook grenzen aan de rechten van de overheid en we willen evenmin dat deze overschreden worden ten koste van de menselijke eer.

Met het onderwijs heeft de Staat zich de laatste vijftig jaren in het algemeen op zeer verdienstelijke wijze bezig gehouden, maar niet zonder hier en daar zijn doel voorbij te schieten. Men wil nu dat de Staat zich meer met de opvoeding zal gaan occuperen. In zoverre dit garanties betreft, die de Staat voor de rust en voor zijn behoud moet stellen, is het ons best en zullen we gaarne onze „vrijwillige" medewerking omzetten in een „verplichte".

Maar als de Staat de ouders van het door de natuur aangewezen terrein zou willen verdringen, als hij hen zou willen beletten invloed uit te oefenen op de religieuze geest van het onderwijs, op de keuze van leermiddelen, de benoemingen en contrôle der leerkrachten, als hij de ouders zou willen verlagen tot de rol van passief-belangstellenden, van toeschouwend publiek, als hij — ongeacht de ouders — de jeugd zou opeisen en over de jeugd zou willen beschikken tussen 9 en 4 uur binnen de muren der scholen, ongeacht godsdienst en levensbeschouwing, als hij de *ouders* een stuk opvoeding zou willen ontnemen, dan kan ons antwoord geen ander zijn dan dat onzer vaderen: een volstrekt en categorisch neen.

Onze kinderen zijn méér van ons dan onze stoffelijke eigendommen, wij zijn voor hen méér verantwoordelijk dan voor onze bezittingen. Wij vrezen een andere toorn, een ander oordeel dan dat van deze wereld. Wij staan voor hen borg bij God! De Staat kan ons helpen, kan binnen zekere perken leiding geven, maar de jeugd blijft van ons, ons bezit in God.

Onze zonen hebben weten te sterven voor het vaderland. Hun ouders zullen zich hunner niet onwaardig tonen. De katholieken van Nederland zijn niet de minsten om offers te brengen voor het heil van het gemenebest. Zij zijn nog niet zo ontaard van hun voorgeslacht dat zij bevreesd zouden zijn voor vele nakomelingen.

Zij zijn zo weinig bevreesd voor die zegen, dat zij de moed hebben, hun kinderen tot rechtgeaarde Nederlanders zelf op te voeden en, als het moet, te verdedigen.

Dr. Jos. P. Chr. DE BOER.

Uitgave van de Kath. Bond voor het Gezin, Baronielaan 271, Breda (Post Ginneken).